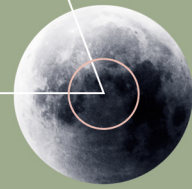

2007 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

DORIS LESSING

CEHENNEME
İNİŞ
TALİMATNAMESİ

Türkçeleştiren:
Niran Elçi

Delü

Doris Lessing

2007 Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Doris Lessing, 1919 yılında İran'da doğdu. Çocukluğunu Rodezya'da (bugünkü Zimbabve) geçirdi. 15 yaşında okulu bıraktı ve hemşirelik, telefon operatörlüğü gibi işlerde çalıştı. Rodezya'da ırkçılık karşıtı örgütlenmelerde rol oynadı. 1949 yılında Londra'ya yerleştikten sonra kendini tamamen yazarlığa verdi. Eserlerinde, kendi yaşam tecrübelerinden de yola çıkan Lessing; cinsiyetçilik, eşitsizlik gibi toplumsal sorunlarla mücadele eden bireyleri, küçük ya da büyük ölçekte politik çatışmaları, 20. yüzyıl savaşlarının gölgesinde kimliğini arayan insanları ve toplulukları konu etmektedir. Nobel Ödülü'nün yanında, Somerset Maugham Ödülü, James Tait Ödülü, David Cohen Anı Ödülü, Uluslararası Catalunya Ödülü, S.T. Dupont Altın PEN Ödülü gibi pek çok uluslararası ödüle layık görülen Lessing'in kitapları, feminist edebiyattan bilimkurgu edebiyatına, çok geniş bir yelpazeye sahiptir.

Niran Elçi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Endüstri Mühendisliği Bölümü mezunu olan Niran Elçi, 2001 yılından beri çeviri yapıyor. Bugüne dek yüzden fazla eseri Türkçeleştirdi.

Türkçeye kazandırdığı yazarlar arasında Terry Pratchett, Doris Lessing, George Saunders, John Wyndham, J.R.R. Tolkien, Robert Jordan, Bram Stoker ve George Orwell gibi isimler bulunan Niran Elçi, *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar*, *Kurabi'ye Uçan Omler* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

CEHENNEME İNİŞ TALİMATNAMESİ

© 2019, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 1971, Doris Lessing

İlk baskı 1971 yılında, İngiltere’de *Briefing for a Descent Into Hell* adıyla Jonathan Cape Ltd. tarafından gerçekleştirilmiştir.

Bu kitabın telif hakları Jonathan Clowes Limited ile anlaşmalı olarak AnatoliaLit Ajans aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Doris Lessing
TÜRKÇELEŞTİREN: Niran Elçi
EDİTÖR: Olcay Mağden Ünal
DÜZELTİ: Hilâl Aydın
KAPAK TASARIMI: Burak Tuna
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 40. km Başkent OSB 22. Cadde No:6 Malıköy/Ankara
Tel: 0 312 284 18 14

Birinci Baskı: Mart 2020 (2000 adet)

ISBN: 978-605-2349-71-7
Yayınevi sertifika no: 45041
Matbaa sertifika no: 16031

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

2007 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

DORIS LESSING

CEHENNEME
İNİŞ
TALİMATNAMESİ

Türkçeleştiren: Niran Elçi

Deli

*Bu kitabı deniz aşığı oğlum John'a
ithaf ediyorum.*

Bir damlanın yüreğini yarsan
Yüzlerce duru deniz çoşar ondan.
Toprağın her cüzüne baksan
Görürsün orada binlerce insan.
Aza bakımından sivrisinek aynısıdır filin
Ad bakımından damla eşidir Nil'in.
Yüzlerce harman saklı bir habbenin içinde...
Koskoca âlem sığmış bir buğday tanesine!
Bir can var sivrisineğin kanadında bile...
Koca bir gökyüzü gizli gözbebeğinde.
Yürekteki o küçük kara nokta,
Konak olmuş iki cihan Tanrısına!
İki âlem toplanmış orada...

Mahmûd-ı Şebüsterî, 14. yy
(*Gülşen-i Râz*)¹

...kum tanelerinin minicik dünyası, aynı zamanda akıl almaz ölçüde küçük varlıkların da dünyasıdır. Bu varlıklar, kum tanesini kuşatan sıvı tabakada, yerküreyi kaplayan okyanuslardaki balıklar gibi yüzerler. Bu ince su tabakasında yaşayan tek hücreli hayvanlar ve bitkiler; su kurtlarından, karidese benzeyen kabuklulardan, böceklerden ve son derece küçük solucanların larvalarından oluşur. Tüm bu varlıkların yaşadıkları, öldükleri, yüzdükleri, beslendikleri, nefes aldıkları, üredikleri dünya o kadar küçüktür ki bizim insan duyularımız o ölçüğü kavrayamaz; bir kum tanesini diğerinden ayıran incecik su tabakasının engin, karanlık bir dünya olduğu bir yerdir orası...

Deniz biyoloğu Rachel Carson, 20. yy
(*Denizin Kenarı*)

---

1 Mahmûd-ı Şebüsterî'nin yazdığı eser tasavvuf edebiyatında önemli yer tutmaktadır. Çev. Abdülbâki Gölpinarlı. İş Bankası Kültür Yayınları, 2015. [Ç.N.]

CEHENNEME İNİŞ TALİMATNAMESİ

Kategori:

İç-uzay kurgusu

Çünkü içerisi dışında gidecek hiçbir yer yok.

GENEL MERKEZ HASTANESİ

Hasta Kabul Formu

Cuma, 15 Ağustos 1969

İsim... Bilinmiyor
Cinsiyet... Erkek
Yaş... Bilinmiyor
Adres... Bilinmiyor

Genel Değerlendirme

... Polis, Hasta'yı gece yarısı, Waterloo Köprüsü yakınlarında, kıyıda buldu. Sarhoş ve uyuşturucu etkisi altında olduğunu düşünerek onu karakola götürdüler. Hasta'nın o andaki hâlini "Sayıklıyor, Şaşkın ve Uysal" olarak niteliyorlar. Sabahın 3'ünde onu ambulansla bize getirdiler. Kabul işlemleri sürerken Hasta defalarca masaya uzanmaya çalıştı. Masanın bir tekne veya sal olduğunu düşünüyor gibi görünüyordu. Polis; limanları, tekneleri vs. araştırıyor. Hasta iyi giyimliydi, fakat giysilerini bir süredir değiştirmemiş. Çok aç veya susuz görünmüyordu. Üzerinde pantolon ve kazak vardı, ama kimlik, cüzdan, para veya kimliğini açıklayacak herhangi bir işaret taşııyordu. Polis, adamın soyulduğunu düşünüyor. Eğitimli biri. Ona iki doz Librium verdik, ama uyumadı. Yüksek sesle konuşuyordu. Diğer hastaları rahatsız ettiğinden onu küçük Gözlem Koşuşu'na naklettik.

GECE HEMŞİRESİ 06:00

Hasta bütün gün uyanık kaldı. Sayıklıyor, sanrılar görüyor, hareketli. Üç saatte bir kendisine iki doz Librium veriliyor. Polisten edindiğimiz herhangi bir bilgi yok. Adamın nereden geldiğinin araştırılması için giysilerini yolladık, ama büyük ihtimalle sonuç çıkmayacak: zincir mağazalardan alınmış bir kazak, gömlek ve iç çamaşırları. Pantolon İtalyan. Hasta hâlâ bir tür yolculukta olduğu izlenimi altında. Polis onun bir amatör veya yelkenci olabileceğini söylüyor.

DOKTOR Y. 18:00

Bir rüzgâra ihtiyacım var. Güçlü bir rüzgâra. Hava durgun. Akıntı hızlı olmalı. Evet, ama hissedemiyorum. Pusulam nerede? *O* günler önce gitti, hatırlamıyor musun? Rüzgâra ihtiyacım var, güçlü bir rüzgâra. Rüzgâr müzgâr yok. Çağırabilsem çağırırdım. Sert bir doğu rüzgârını arkama alabilseydim, evet. Belki kıyıya hâlâ fazla yakınımdır? Denizde onca gün geçirdikten sonra hâlâ mı çok yakınımdır? Ama kimbilir, kıyıya geri sürüklenmiş olabilirim. Ah hayır, hayır, kürek çekmeyi deneyeceğim. Kürekler gitti, hatırlamıyor musun, günler önce gitti. Hayır, karaya sandığından daha yakın olmalısın. Yeşil Burun Adaları sancaktaydı... ne zaman? Geçen hafta. Geçen *ne?* Zayıf biri değildi o, benim karımdı. Burada deniz, kıyıdakinden daha tuzlu. Tuz, tuzlu deniz, deniz tuzu atın çenelerinden dökülüp benimki- ne uçuyor. Yüzümde kalın tuz tabakaları. Tadını alabiliyorum. Gözyaşları, deniz suyu. Deniz tuzunun tadını alabiliyorum. Çölden. Çöl kadar ıssız deniz. Denizatları. Kum tepeleri. Rüzgâr tepelerden kum kaldırıyor, dalgaların kıvrımından döne döne uçuruyor. Kumlar savruluyor, salınıyor, dalga dalga birikiyor, ama yavaşça. Yavaş. Ben denizatlarının dört nala yuvarlanışını izlerken, kumdan atların hızını ölçen göz de göz olurdu hani. Yani. Ben. Ben bir at yakalayıp binebilirdim belki, ama bana denizati lazım, kumdan at değil, çünkü benimki insan zamanı, çölleri kiyse Tanrı. Bazıları yunuslara biniyor. Tanık olan çok kişi var. Batan salımı terk edip bir denizatının boynuna sarılırım ve sonra ta Jamaika'ya, zavallı Charlie'nin Nancy'sine giderim ya da akıntı sonunda beni güneye yollarsa, beyaz kuşun beklediği kıyıya.

Döne dolana döne dolana ilerlerim; Elmas Sahili, Kanarya Adaları, Yengeç Dönencesi'nden aşağı ve sonra yukarıya, karşıya; iskele tarafındaki Batı Hint Adaları'nda Nancy'nin zavallı Charlie'sini beklediği yere bir selam çakar ve dönerim, sancak tarafındaki Sargasso Denizi'ni pas geçerim, iskele tarafında refah dolu Florida; Körfez akıntısıyla döne dolana sürüklenir, Azor Adaları'nı

yanı başıma alıp döner aşağı inerim, sevgili Conchita'mın beni beklediği Portekiz kıyılarından aşağıya; Madeira'dan ve Kanarya Adaları'ndan geçer, her daim geçiş hâlinde, yine Elmas Sahili'ne ve böylece döne dolana tekrar tekrar, sonsuza dek ilerlerim, tabii bir akıntı beni güneye sürüklemese. Ama o akıntı beni asla güneye sürükleyemez, asla. Bir akıntının kendi düzeni vardır, tıpkı bir otobüs rotası gibi değiştirilemez. Kuzey denizlerinin saat yönünde akan akıntıları taşımaları beni, taşımaları, ta ki... evet. Biraz yolumdan saptırabilirler, saptırırlar evet, beyaz kanatlarından küçük bir tüyle beni güneye yönlendirirler; rotamı doğrulturlar, Ekvator'un aksi ve hatta öfkeli akıntılarını aşarken beni güvende tutarlar ama sonra, sağ ve salim, Güney Ekvator akıntısını bulurum sonunda, sonunda, tüm o Sargassolardan, Scyllalardan, Charyblerden azade, güzelce ve hafifçe yay çizer, güneyin tatlı akıntılarına kapılıp gider, Brezilya Yaylaları'nın kenarından Huzur Suları'na varırım. Ama bir rüzgâra ihtiyacım var. Tuz keresteleri kaplıyor ve eski sal dalgalarla sallanıyor ve ben hastayım. Öyle hastayım ki ölebilirim. Bu yüzden, çekin kürekleri aslanlarım, çekin... hayır, hepsi gitti, öldü gitti, beni bir direğe bağladılar, büyük bir dalga onları benden alıp götürdü ve yalnızım, yakalanmışım, Kuzey Ekvator akıntısına bağlanmışım, engin dalgalı denizin yollarında özlemimi çekebileceğim bir kara parçası bile yok.

Polis bilgi bulamadı. Kaybolmuş küçük tekneler, yelkenliler veya yüzücülere dair herhangi bir haber yok. Hasta, yüksek sesle konuşmaya, şarkı söylemeye, yatakta öne arkaya sallanmaya devam ediyor. Aşırı yorgun. Yarın: Sodyum Amital. Bir hafta uyutmayı öneriyorum.

17 Ağustos DOKTOR Y.

Katılmıyorum. Elektroşok öneriyorum.

18 Ağustos DOKTOR X.

Çok sıcak. Akıntı salınıp sallanıyor. Çok hızlı. O kadar sıcak ki su eriyor. Su her zamankinden daha seyrek ve bu yüzden seyrek hızlı bir sallantı. Sıcak dalgaları gibi. Işıltı güçlü. Işık. Farklı dokularda ışık. Bir bildiğimiz ışık var. Yani sıradan ışık, bulutlu bir günün ışığı diyelim. Bir de günışığı var, ilkinde eklenmiş sarı bir dans. Bir de sıcağın pırıl pırıl dalgaları, ısı dalgaları, ışık onları yaparken onlar da ışık yapıyor. Sonra bir de saklı gizli bir ışık var, tıpkı havada asılı kalmış kar gibi bir ışıltı. Ay'sız, Güneş'siz, ışiksiz bir gecede bile bir ışıltı. Güneş rüzgârlarının ışıltısı. Evet, işte bu. Ah Güneş rüzgârı, es, es, aşkıma bana getir. Çok sıcak. Tuz, yüzümü kapladı. Şöyle bir dokunsam, yüzümü saf deniz tuzuyla ovalamış olacağım. Sakinim; hafif, aydınlık, salınıp duran, çıldırtıcı ölçüde güzel denizin üzerinde sakinim, çünkü su sıcaktan seyrelemiş hâlde ve kaygan; ağır değil, hafif. Rüzgâra ihtiyacım var. Ah Güneş rüzgârı, Güneş'ten esen rüzgâr. Güneş. *Hayaletler*'in² sonunda Güneş, Güneş, Güneş, Güneş diyor-du, *Biz Ölümler Uyandırdığımızda*'nın³ sonunda Güneş, Güneş rüzgârına kapılıp Güneş'in kollarına, döne dolana döne dolana...

Hasta çok huzursuz. Adını sordum: Jason. Atlantik'te bir salın üzerinde. Bu gece üç kapsül Sodyum Amital. Yarın tekrar göreceğim.

DOKTOR Y.

DOKTOR Y. İyi uyudun mu?

HASTA. İkide bir dalıyorum, ama uyumamalıyım, uyumamalıyım.

DOKTOR Y. Ama neden? Ben senin uyumanı istiyorum.

HASTA. Derin okyanus dalgalarına düşerim de ondan.

DOKTOR Y. Hayır, düşmezsin. Bu çok rahat bir yatak ve sen gayet hoş, sessiz bir odadasın.

2 *Ghosts*: Norveçli oyun yazarı Henrik Ibsen'in 1881 tarihinde kaleme aldığı, ilk olarak 1882'de Chicago Illinois'de sahnelenen oyunu. [E.N.]

3 *When We Dead Awaken*: Henrik Ibsen'in 1899 tarihinde kaleme aldığı, ilk olarak aynı yıl Londra'da sahnelenen son oyunu. [E.N.]

HASTA. Deniz yatağı. Derin deniz yatağı.

DOKTOR Y. Bir salın üzerinde değilsin. Denizde değilsin. Sen bir denizci değilsin.

HASTA. Denizci değil miyim?

DOKTOR Y. Genel Merkez Hastanesi'ndesin, yatakta, biz sana bakıyoruz. Dinlenmelisin. Uyumani istiyoruz.

HASTA. Uyursam ölürüm.

DOKTOR Y. Adın ne? Bana söyler misin?

HASTA. Jonah.

DOKTOR Y. Dün Jason demiştin. İki birden olamayacağını biliyorsun.

HASTA. Hepimiz denizciyiz.

DOKTOR Y. Ben değilim. Ben bu hastanede çalışan bir doktorum.

HASTA. Ben denizci değilsem, sen de doktor değilsin.

DOKTOR Y. Pekâlâ. Ama o şekilde sallanıp dururken çok yoruluyorsun. Uzan. Dinlen. Fazla konuşmamaya çalış.

HASTA. Seninle konuşmuyorum, değil mi? Döne dolana döne dolana döne dolana döne dolana döne dolana...

HEMŞİRE. Başın dönüyor olmalı. Saatlerdir dönüp dolaşıyorsun, farkında mısın?

HASTA. Saatlerdir mi?

HEMŞİRE. Sekizden beri görev başındayım ve seni her kontrol ettiğimde dönüp dolaşırken buldum.

HASTA. Gözetleme görevi.

HEMŞİRE. Döne dolana ne? Nereye? Hadi şimdi bu yana dön.

HASTA. Çok sıcak. Ekvator'dan çok uzak değilim.

HEMŞİRE. Hâlâ salın üzerinde misin yani?

HASTA. *Sen* değilsin!

HEMŞİRE. Evet, olduğumu söyleyemem.

HASTA. O zaman nasıl benimle konuşabilirsiniz?

HEMŞİRE. Lütfen sakın sakın uzanmaya çalış. Çok fazla yorulmanı istemiyoruz. Senin için endişeleniyoruz, bunun farkında mısın?

HASTA. Eh, bu sizin ellerinizde, değil mi?

HEMŞİRE. Benim ellerimde mi? Nasıl yani?

HASTA. *Siz*. Sen *biz* dedin. O “Bizi” bilirim. Kati bir birlik. Sizin yapmanız çok kolay olurdu.

HEMŞİRE. Ama benim ne yapmamı istiyorsun?

HASTA. *Siz* dedim. *Biz*deki gibi. *Sen* değil. Beni kaldırın, beni kaldırın, beni kaldırın. Sizin için kolay olmalı. Bu aşıkâr. Sizin... gücünüzü ya da her neyse onu kullanıverin. Beni oraya uçurun.

HEMŞİRE. Nereye?

HASTA. Çok iyi biliyorsun. Beyaz kanadınla güneye yolla beni.

HEMŞİRE. Beyaz kanadım! Ne güzel sözler.

HASTA. Sen onlardan biri olamazsın. Olsan bilirdin. Beni kandırıyor-sun.

HEMŞİRE. Böyle düşünmene üzüldüm.

HASTA. Ya da belki beni sınıyorsun. Evet, bu da bir olasılık.

HEMŞİRE. Belki de öyledir.

HASTA. Yalnızca Kuzey Ekvator akıntısından Güney Ekvator akıntısına geçme meselesi, saat yönünden saat yönünün tersine. Ters saat yönü.

HEMŞİRE. Anlıyorum.

HASTA. Eh, neden yapmıyorsun?

HEMŞİRE. Nasıl yapıldığını bilmiyorum.

HASTA. Bir tür parola meselesi falan mı? Dün gelen adam kimdi?

HEMŞİRE. Doktor Y.’yi mi kastediyorsun? Seni görmeye gelmişti.

HASTA. Bunun arkasında o var. O biliyor. Çok nazik ve inatçı bir adam.

HEMŞİRE. Naziktir. Ama inatçı olduğunu söylemezdim.

HASTA. Ben söylüyorum, sen neden söylemeyesin?

HEMŞİRE. Ondan önceki gün de Doktor X. gelmişti.

HASTA. Doktor X. diye birini hatırlamıyorum.

HEMŞİRE. Bu ikindi de Doktor X. olacak.

HASTA. Ne olacak?

HEMŞİRE. Lütfen sakın sakın uzanmaya çalış. Uyumaya çalış.

HASTA. Uyursam işim biter, ölürüm. Kuşkusuz bunu biliyor olmalısın, bilmiyorsan kadın bir denizci değilsin demektir.

HEMŞİRE. Adım Alice Kincaid. Bunu sana daha önce de söyledim. Hatırlıyor musun? Buraya geldiğin gece?

HASTA. Adın her neyse, uyursan ölürsün.

HEMŞİRE. Eh, boş ver, şşş. Hadi, zavallıcık, çok huzursuzsun. Sadece uzan ve... hadi hadi. Şşşşş, sus artık. Hayır, kıpırdamadan yat. Şşşş... işte böyle, işte böyle, uyu. Uyuuuuu. U-u-yu.

Hasta huzursuz, yorgun, endişeli, gerçeklikle başını koparmış, sanrılar görüyor.

Tofronil mi denesek? Marplan? Triptazol? Ya bunlardan birini deneyeceğiz ya da elektroşok tedavisi.

21 Ağustos DOKTOR X.

DOKTOR Y. Pekâlâ, şimdi, hemşire bana bugün Sinbad olduğunu söyledi?

HASTA. Sin bad. Sin bad. Bad sin.⁴

DOKTOR Y. Bana bundan bahsetsene. Tüm bunlar ne demek oluyor?

HASTA. Sana söylemem.

DOKTOR Y. Neden?

HASTA. Sen Onlar'dan biri değilsin.

DOKTOR Y. Kimlerden biri?

HASTA. Büyük Adamlar.

DOKTOR Y. Hayır, korkarım ben sıradan büyüklükteyim.

HASTA. Neden korkuyorsun?

4 Yazar burada kurgusal bir hikâye kahramanı olan Denizci Sinbad'a atıfta bulunup, İngilizce *sin* (günah) ve *bad* (kötü) kelimelerini kullanarak kelime oyunu yapıyor. [E.N.]

DORIS LESSING

CEHENNEME İNİŞ TALİMATNAMESİ

Cambridge Üniversitesi'nde Klasik Dönem Çalışmaları profesörü olan elli yaşındaki Charles Watkins, gece yarısı Waterloo Köprüsü yakınlarında sayıklar hâlde bulunur. Geçmişine ve kimliğine dair hiçbir şey hatırlamayan adam, kaldığı akıl hastanesinde ilaçlarla eski hâline getirilmeye çalışılır. Ancak Watkins, ısrarla çağırıldığı dış gerçekliği çöktan terk etmiş, zihninde bambaşka bir yolculuğa çıkmıştır: Atlantik'teki bir sal içinde dolanıp durduktan sonra, acayip geleneklere sahip garip yaratıkların yaşadığı tropik bir adaya ayak basar. Ardından da kendini uzayda, kozmik güçlerle semavi bir toplantıda bulur.

Doris Lessing keskin zekâsı ve her zamanki eleştirel bakışıyla kahramanın yolculuğunu bu kez içsel bir evrene taşıyor. Otoritenin ve mevcut medeniyetin dayattığı derin uykudan uyandırmak için okurlarını sarsan Lessing, onları zihnin nadiren görülen topraklarına doğru zorlu ve kıskırtıcı bir maceraya sürüklüyor.

ISBN: 978-605-2349-71-7

9 786052 349717

Delji

delidolu.com.tr

f t i delidolukitap